

ความร่วมมือของอาเซียนในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

๑. สถานการณ์ในอาเซียน

อาเซียนเป็นภูมิภาคที่ประสบปัญหาการค้ามนุษย์มากที่สุดภูมิภาคหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการมนุษย์ภายในภูมิภาค การเปิดพรมแดนในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขงทำให้การเดินทางข้ามแดนเป็นไปได้สะดวกขึ้น และในปัจจุบัน หลายประเทศในอาเซียน เป็นทั้งต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางในการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สตรีและเด็ก

๒. การดำเนินการของอาเซียนในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

ปัญหาการค้าสตรีและเด็กได้รับการกล่าวถึงครั้งแรก โดยผู้นำอาเซียนในการประชุมผู้นำอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ (ค.ศ. ๑๙๙๗) และได้มีการเรียกร้องให้มีมาตรการที่เข้มงวดในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งรวมถึงการค้าสตรีและเด็ก ซึ่งในการประชุมครั้งนั้นได้มีการรับรองวิสัยทัศน์อาเซียน ๒๐๒๐ ซึ่งได้กำหนดให้มีแนวปฏิบัติ และมาตรการความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาของภูมิภาค ซึ่งรวมถึงการค้าสตรีและเด็ก

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ (๑๙๙๘) ผู้นำอาเซียนได้รับรองแผนปฏิบัติการฮานอย เพื่อเป็นแผนแม่บทสำหรับอาเซียนในการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมภายหลังวิกฤตการณ์ทางการเงิน โดยแผนดังกล่าวเรียกร้องให้มีการเสริมสร้างความร่วมมือในการต่อต้านการค้าและการกระทำรุนแรงต่อสตรีและเด็ก

ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๑๐ เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่เวียงจันทน์ ได้ให้การรับรองปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (ASEAN Declaration Against Trafficking in Persons Particularly Women and Children) ซึ่งกำหนดแนวทางความร่วมมือระหว่างหน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองของประเทศอาเซียน และได้รับการรับรองแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (Vientiane Action Programme – VAP) ซึ่งประกอบด้วยแผนการดำเนินงานใน ๓ เสาหลักอาเซียน (ประชาคมความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน) ทั้งนี้ แผนปฏิบัติการดังกล่าวยังได้ครอบคลุมถึงการส่งเสริมความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ด้วย

๓. กลไกของอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการค้ามนุษย์

๓.๑ การประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (ASEAN Ministerial Meeting on Transnational Crime – AMMTC) การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (Senior Officials Meeting on Transnational Crime – SOMTC) โดยมีสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลัก

๓.๒ คณะกรรมการอาเซียนด้านสตรี (ASEAN Committee on Women) โดยมีสำนักกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว เป็นหน่วยงานหลัก

๓.๓ การประชุมผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และหัวหน้าฝ่ายกงสุล กระทรวงการต่างประเทศของอาเซียน (Meeting of the ASEAN Directors-General of Immigration Department and

Heads of Consular Affairs Divisions of the Ministries of Foreign Affairs – DGCIM) โดยมีสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และกรมการกงสุลเป็นหน่วยงานหลัก

๔. การดำเนินการในกรอบ SOMTC/AMMTC

ที่ประชุม SOMTC ครั้งที่ ๒ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๕ ได้เห็นชอบแผนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ (Work Programme to Implement the ASEAN Plan of Action to Combat Transnational Crime) ซึ่งระบุความร่วมมือในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ๘ ด้าน ซึ่งการต่อต้านการค้ามนุษย์ เป็นหนึ่งในความร่วมมือ ๘ ด้านนั้น โดยได้มีการระบุถึงความร่วมมือในด้านต่างๆ อาทิ การแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความร่วมมือทางด้านกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย การฝึกอบรม การเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กร และความร่วมมือกับประเทศภายนอก เป็นต้น

๕. บทบาทของไทยในกรอบอาเซียน

ไทยให้ความสำคัญต่อปัญหาการค้ามนุษย์ และได้แสดงบทบาทและเข้าร่วมในกิจกรรมในกรอบอาเซียนอย่างสม่ำเสมอ ที่ประชุมรัฐมนตรีอาเซียนว่าด้วยอาชญากรรมข้ามชาติ ครั้งที่ ๖ (พฤศจิกายน ๒๕๕๐) ได้ตกลงใจที่จะพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการค้ามนุษย์ (ASEAN Convention) ต่อมา ที่ประชุม SOMTC ครั้งที่ ๘ เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๑ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ได้เห็นชอบในหลักการที่จะร่วมกันพิจารณาถึงความเป็นไปได้ที่จะจัดทำอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการค้ามนุษย์ (ASEAN Convention on Trafficking in Persons) อันเป็นข้อเสนอของอินโดนีเซียโดยมอบหมายให้ฟิลิปปินส์ ในฐานะ Lead Shepherd ด้านการค้ามนุษย์พิจารณาจัดการประชุมเพื่อหารือถึงความเป็นไปได้ในการจัดทำอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการค้ามนุษย์ข้างต้น ต่อมา ในที่ประชุม SOMTC ครั้งที่ ๙ ระหว่างวันที่ ๓๐ มิถุนายน – ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ณ เมืองเนปิดอร์ สหภาพพม่า ที่ประชุมมีมติให้ส่งความเห็นเรื่องการเจรจาความเป็นไปได้เรื่องการจัดทำอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ให้กับสำนักเลขาธิการอาเซียนต่อไป ซึ่งประเทศสมาชิกเห็นชอบในหลักการในการจัดทำอนุสัญญาดังกล่าว และอนุสัญญา ฯ ควรส่งเสริมการดำเนินงานของกฎหมายภายในประเทศในเรื่องการค้ามนุษย์ ในส่วนของกระทรวง ฯ ไม่มีข้อขัดข้องต่อการจัดทำอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการค้ามนุษย์ดังกล่าว หากการดำเนินการไม่ซ้ำซ้อนและสอดคล้องกับมาตรการและพันธกรณีที่ไทยมีอยู่ (โดยเฉพาะพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑) ทั้งนี้ ควรรวมถึงการดำเนินมาตรการเชิงป้องกัน การคุ้มครอง การปราบปราม และการคุ้มครองด้วย

กองอาเซียน ๑

กรมอาเซียน

สิงหาคม ๒๕๕๕